

> Retouradres Postbus 20101 2500 EC Den Haag

Zie verzendlijst

**Interdepartementale
Projectorganisatie CCS**

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 30
2594 AV Den Haag

Postadres

Postbus 20101
2500 EC Den Haag

Factuuradres

Postbus 16180
2500 BD Den Haag

T 070 379 8911 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ez

Datum 27 april 2010

Betreft Selectieproces locatie voor CO₂-opslag in Noord Nederland

Ons kenmerk
CCS / 10066266

Geacht College,

Uw kenmerk

Nederland werkt hard aan een verduurzaming van de economie. Het moet onder andere leiden tot een drastische reductie van de CO₂-uitstoot. Het zal echter nog wel enkele decennia duren voordat de economie en de energievoorziening van Nederland volledig duurzaam zullen zijn.

Het beleid van het Kabinet op het gebied van energiebesparing en duurzame energie is ambitieus, maar er zal meer moeten gebeuren om tijdens de transitiefase te kunnen voldoen aan de klimaatdoelstellingen. Daarom zet het Kabinet ook in op grootschalige afvang en opslag van CO₂ (Carbon Capture and Storage, CCS). CCS is, naast de energiebesparing en de verduurzaming van de energievoorziening, het derde onderdeel van een effectief klimaatbeleid.

Bijlage(n)
2

Er zijn in Nederland grootschalige CCS-demonstratieprojecten in voorbereiding. In de regio Rotterdam wordt gewerkt aan grootschalige CO₂-opslag in lege gasvelden onder zee. In Noord-Nederland werkt een breed consortium van partijen, verenigd in de *Stichting CCS Noord-Nederland*¹, aan een voorstel voor grootschalige CO₂-opslag in lege gasvelden onder land.

Vóórdat begonnen kan worden met feitelijke CO₂-opslag moet uiteraard eerst worden vastgesteld of de beoogde gasvelden geschikt zijn voor CO₂-opslag. Eerst zal een zorgvuldig selectieproces moeten zijn doorlopen voordat het rijk zijn goedkeuring kan geven aan een specifiek transporttracé en een specifieke opslaglocatie. Zowel de initiatiefnemers als alle relevante overheden zullen op alle niveau's betrokken worden bij het selectieproces.

Uw provincie of gemeente krijgt mogelijk te maken met dit proces. Daarom informeren wij u nu over de verschillende stappen en verantwoordelijkheden in dat proces.

Gisteren heeft bestuurlijk overleg plaatsgevonden tussen de ministers van Economische Zaken en VROM en de betrokken gedeputeerden van Groningen, Fryslân en Drenthe waarin de provincies hun opvattingen en positie ten aanzien van CCS kenbaar hebben gemaakt en zijn onderlinge afspraken gemaakt over het proces. Er is onder andere door het rijk toegezegd dat er een breed

¹ Stichting CCS Noord-Nederland: Energy Valley, Gasunie, Groningen Seaports, NAM, NOM, Nuon en RWE.

communicatietraject over CCS zal worden gestart, gericht op alle bewoners en stake-holders in Noord-Nederland. Het rijk heeft de wens uitgesproken dat de noordelijke provincies hierin participeren.

Timing

Om CCS vanaf het jaar 2020 grootschalig en industriebreed in Nederland te kunnen toepassen, zal eerst de fase van demonstratieprojecten moeten zijn doorlopen. Het Kabinet heeft als doel dat uiterlijk in 2015 twee grootschalige CCS-demonstratieprojecten in ons land van start kunnen gaan.

Het jaartal 2015 is ook van belang om een beroep te kunnen doen op de EU-middelen voor grootschalige CCS-demonstratieprojecten: eind december 2015 moeten die projecten operationeel zijn. De Europese Commissie zal waarschijnlijk bepalen dat projectvoorstellen kort na de zomer van dit jaar bij het rijk moeten worden ingediend en uiterlijk eind december door het rijk moeten worden doorgeleid naar de Europese Commissie. De Europese Commissie zal eind 2011 bepalen welke projectvoorstellen worden geselecteerd. Het Europese subsidietraject zal dus pas eind 2011 tot een besluit leiden.

Op het moment dat projectvoorstellen bij het rijk moeten worden ingediend (kort na de zomer van dit jaar) hoeft de keuze voor opslaglocaties naar verwachting nog niet definitief te zijn. Waarschijnlijk zullen de initiatiefnemers nog meerdere potentiële opslaglocaties in hun voorstellen voor de Europese Commissie kunnen opnemen.

Wil een project in 2015 operationeel kunnen zijn, dan zal – gezien de doorlooptijd van procedures en de benodigde bouwtijd – al vóór december 2011 (dus voordat de Europese Commissie een definitief besluit heeft genomen over de subsidietoekenning) begonnen moeten worden met de formele procedures (o.a. het traject voor de milieueffectrapportage en de vergunningaanvragen). Bij die procedures gaat het zowel om de opslaglocatie als om de CO₂-transportleidingen.

Locatiekeuze

De locatiekeuze voor de opslaglocatie en het transporttracé zal uiterst zorgvuldig moeten gebeuren. De voorbereiding van dat besluit moet worden opgestart zodat een volgend kabinet – desgewenst – die keuze tijdig kan maken, gelet op de bijdrage die CCS tijdens de transitiefase kan leveren aan een effectief klimaatbeleid. Ook het tijdpad voor de EU-middelen speelt een rol.

Er zijn door het kabinet al enkele acties in gang gezet:

1. Advies EBN en Gasunie

Op verzoek van het rijk bereiden EBN en Gasunie op dit moment een advies voor dat o.a. CO₂-transport en –opslagscenario's voor de grootschalige toepassing van CCS in Nederland zal bevatten. De scenario's laten zien hoe CCS zich kan ontwikkelen in ons land, op de korte en lange termijn, zowel op land

als op zee. Het advies zal aangeven welke (bijna) lege gasvelden in Nederland in aanmerking zouden kunnen komen voor CO₂-opslag, uitgaande van een bewezen gasdichtheid.

Daarnaast zal het advies voor Noord-Nederland aangeven welke gasvelden potentieel geschikt zijn voor CO₂-opslag in de eerste fase van CCS in ons land. De velden zullen o.a. worden geselecteerd op basis van planning van de beëindiging van de gasproductie en de beschikbare opslagcapaciteit. Er zal nader gedetailleerd onderzoek moeten worden verricht voordat een besluit kan worden genomen over een concrete opslaglocatie voor een grootschalig CCS demonstratieproject in Noord-Nederland.

2. Advies TNO

TNO is door het rijk verzocht de geschiktheid van bovengenoemde velden in het noorden te beoordelen op basis van de criteria uit de AMESCO²-studie. (Voor een overzicht van de AMESCO-criteria, zie bijlage 1.) Deze criteria zijn opgesteld vanuit het oogpunt van veiligheid van CO₂-opslag en milieu-effecten³. Dit zal resulteren in een inschatting op hoofdlijnen welke velden vanuit hun geologische kenmerken in aanmerking komen voor CO₂-opslag en benoemt per locatie de aandachtspunten voor het nadere onderzoek dat onder andere in het kader van de m.e.r. zal worden uitgevoerd.

3. Inventarisatie EBN

Het rijk heeft EBN ook gevraagd voor die velden in het noorden in kaart te brengen hoeveel gas nog gewonnen zou kunnen worden. Naast de absolute voorwaarde dat CO₂ veilig in betreffende velden kan worden opgeslagen, is de hoeveelheid aanwezig en nog winbaar aardgas namelijk ook één van de criteria voor het rijk om te bepalen welke velden de voorkeur hebben voor CO₂-opslag.

Op korte termijn zullen de uitkomsten van bovengenoemde studies beschikbaar komen. Het rijk zal op basis van die studies aangeven welke velden in beginsel het eerst in aanmerking komen voor grootschalige CO₂-opslag in het kader van een demonstratieproject. De Tweede Kamer zal daarover per brief worden geïnformeerd. Daaraan voorafgaand, dus vóór publicatie van de rapporten, zullen de burgemeesters van betrokken gemeenten door het rijk worden geïnformeerd.

Vervolgens kunnen de initiatiefnemers bepalen welke van die velden zij nader zullen (laten) onderzoeken (o.a. veiligheid, milieu) ter voorbereiding van hun projectvoorstel voor de EU-middelen.

Eén en ander betekent dat het rijk voor de initiatiefnemers de grenzen van de 'zoekruimte' aangeeft. In het rijksinpassingsplan zal het rijk uiteindelijk

² AMESCO: Algemene Milieu Effecten Studie CO₂-opslag (2007)

³ NB Een lagere score op de AMESCO-criteria betekent *niet* automatisch dat een gasveld uiteindelijk niet of minder geschikt c.q. minder veilig is voor CO₂-opslag, maar geeft slechts aan welke aspecten specifieke aandacht moeten krijgen in het nadere onderzoek en/of op welke aspecten meer intensieve monitoring zal moeten plaatsvinden.

toestemming geven om een specifiek gasveld (en een specifiek transporttracé) te gebruiken voor CO₂-opslag en -transport.

Verantwoordelijkheden in het selectieproces

Samengevat zijn de taken en verantwoordelijkheden in het voorbereidings- en selectieproces als volgt verdeeld:

- *Advies EBN/Gasunie*
Advies over CO₂-transport- en opslagscenario's voor grootschalige CCS-toepassing. Tevens inventarisatie van gasvelden in noorden die in beginsel geschikt zijn voor CO₂-opslag in het kader van een grootschalig CCS-demonstratieproject.
Verantwoordelijkheid: rijk
- *Onderzoek TNO*
Toepassing van de AMESCO-criteria op de gasvelden die in beginsel geschikt zijn voor CO₂-opslag in het kader van een grootschalig CCS-demonstratieproject.
Verantwoordelijkheid: rijk
- *Inventarisatie EBN*
Inventarisatie van de hoeveelheid nog winbaar gas in de gasvelden in noorden die in beginsel geschikt zijn voor CO₂-opslag in kader van een grootschalig CCS-demonstratieproject.
Verantwoordelijkheid: rijk
- *Vaststellen rijksvoorkeur opslaglocaties Noord-Nederland*
Verantwoordelijkheid: rijk
- *Vorbereiding projectvoorstel voor verkrijging EU-middelen*
incl. voorstel locatie(s) voor CO₂-opslag in het kader van dit project.
Verantwoordelijkheid: initiatiefnemers
- *Toetsing en doorgeleiding projectvoorstel(len) naar EU-Commissie*
Verantwoordelijkheid: rijk

Procedures

In de Mijnbouwwet is bepaald dat CO₂-opslag behoort tot de 'projecten van nationaal belang'. Voor dergelijke projecten is wettelijk vastgelegd dat de RijksCoördinatieRegeling (rcr) van toepassing is. De rcr heeft tot doel de besluitvorming en vergunningverlening voor projecten van nationaal belang te stroomlijnen en te versnellen. In dat proces is uiteraard ruimte voor het inbrengen van eigen visies. In de rcr besluiten de bevoegde gezagen (o.a. onderdelen van het rijk, provincies en gemeenten) in beginsel zelf over de aanvragen voor vergunningen en ontheffingen. De minister van EZ coördineert alle besluiten en

bepaalt de termijnen waarop de ontwerpbesluiten en definitieve besluiten moeten worden genomen. De minister van EZ verricht verder alle officiële voorbereidende handelingen (kennisgeving, terinzagelegging, bekendmaking etc.). De bevoegde gezagen blijven verantwoordelijk voor het nemen van de besluiten en voor de inhoud van die besluiten.

Daarnaast nemen de ministers van EZ en VROM, indien het bestemmingsplan moet worden gewijzigd, het ruimtelijke besluit (rijksinpassingsplan). Dit vervangt het geldende bestemmingsplan voor de specifieke locatie voor CO₂-transport en/of -opslag. (In bijlage 2 van deze brief treft u een overzicht aan van de rollen en verantwoordelijkheden in het rcr-proces en rond het rijksinpassingsplan, alsmede de gevolgen van de Crisis- en Herstelwet voor die procedure.)

Uitgaande van het opstellen van een rijksinpassingsplan, is de rijksoverheid verantwoordelijk voor het opstellen van het plan-MER. Het rijk is voornemens komend najaar de procedure voor de plan-m.e.r. te starten, nadat een eerste toetsing van het door de initiatiefnemers ingediende projectvoorstel door het rijk heeft kunnen plaatsvinden.

Zoals gebruikelijk bij de voorbereiding van het plan-MER, zullen de adviseurs en bestuursorganen die op grond van wettelijke voorschriften bij het plan betrokken zijn (zoals provincies, gemeenten, waterschappen etc.) vroegtijdig door het rijk worden geraadpleegd over reikwijdte en detailniveau van het plan-MER. Tevens zal het rijk op verschillende momenten in het verdere proces overleggen met de betrokken overheidsorganen, zowel op ambtelijk als bestuurlijk niveau. Het transporttracé en de locatiekeuze zullen uiteindelijk (door het volgende kabinet) worden vastgelegd in het rijksinpassingsplan.

Op basis van de keuze van het rijk van transporttracé en opslaglocatie zullen de vergunningaanvragen op de gebruikelijke wijze door de initiatiefnemers moeten worden voorbereid (o.a. m.e.r.-onderzoek) en door de bevoegde gezagen (o.a. onderdelen van het rijk, provincies en gemeenten) worden getoetst.

Bij de behandeling van de vergunningaanvragen zullen het rijk en de andere bevoegde gezagen nogmaals scherp (en gedetailleerder) toetsen op veiligheidsaspecten. Er zal uitsluitend toestemming voor het project worden verleend als de CO₂ veilig kan worden getransporteerd en opgeslagen.

De procedures in het kader van de rcr samengevat:

- *Opstellen plan-MER*
Verantwoordelijkheid: rijk
- *Voorbereiden en opstellen rijksinpassingsplan, incl. transporttracé en concrete opslaglocatie*
Verantwoordelijkheid: rijk
- *Voorbereiden en indienen vergunningaanvragen (incl. transporttracé en concrete opslaglocatie).*
Verantwoordelijkheid: initiatiefnemers

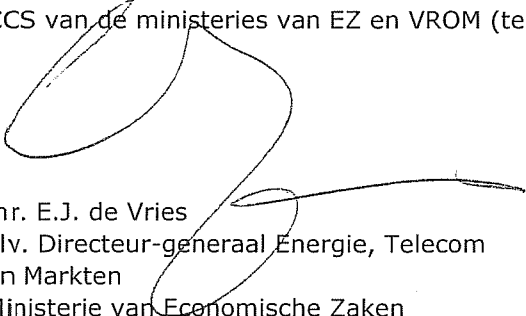
- *Toetsing vergunningaanvragen en vergunningverlening*
(incl. goedkeuring concreet transporttracé en opslaglocatie)
Verantwoordelijkheid: bevoegde gezagen (o.a. rijk, provincies, gemeenten)
- *Coördinatie vergunningen*
Verantwoordelijkheid: rijk (minister van Economische Zaken)

Wij hopen u met deze informatie inzicht te hebben gegeven in het selectieproces van een CO₂-opslaglocatie (en transporttracé) in het kader van een grootschalig CCS-demonstratieproject in Noord-Nederland en in de verantwoordelijkheden van de verschillende actoren.

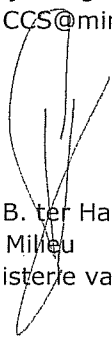
Besluitvorming over CO₂-opslag in Noord-Nederland ligt bij het volgend kabinet. Het spreekt voor zich dat het tot de mogelijkheden behoort dat een nieuw kabinet wijzigingen aanbrengt in het CCS-beleid.

Algemene informatie over CCS is o.a. te vinden op de volgende websites:
www.rijksoverheid.nl; www.vrom.nl/co2opslag; www.co2afvangenopslag.nl

Voor nadere informatie kunt u ook contact opnemen met de projectorganisatie CCS van de ministeries van EZ en VROM (tel. 070 – 379 6579, CCS@minez.nl).

mr. E.J. de Vries
Plv. Directeur-generaal Energie, Telecom
en Markten
Ministerie van Economische Zaken

dr. B. ter Haar
DG Milieu
Ministerie van VROM

Bijlage 1

AMESCO-criteria

Geschiktheid van leeggeproduceerde gasvelden voor CO₂-opslag

Een lagere score op onderstaande criteria betekent niet automatisch dat een gasveld uiteindelijk niet of minder geschikt c.q. minder veilig is voor CO₂-opslag. Het geeft slechts aan welke aspecten specifieke aandacht moeten krijgen in het nadere onderzoek en/of op welke aspecten meer intensieve monitoring zal moeten plaatsvinden.

CRITERIA	Goede eigenschappen
Bestaande en oude putten - Aantal putten dat permanent verlaten is voor 1985 - Totaal aantal permanent verlaten putten - Aantal putten dat permanent verlaten gaat worden	- Zo weinig mogelijk - Zo weinig mogelijk - Zo weinig mogelijk
Reservoirdiepte - Reservoirdiepte (m)	- Meer dan ongeveer 800 m., maar niet veel dieper
Breuken - Afstand breuk/aardoppervlak (m) - Aantal breuken - Geschatte doorlatendheid breuk	- Zo diep mogelijk - Zo weinig mogelijk - Gelijkmatig laag
Afdichtende laag - Afdichtende laag - Dikte afdichtende laag (m) - CO₂ in oorspronkelijke gasfase in reservoir (%)	- Zout (event. kleisteen/lage doorlatendheid) - Hoog - Zo groot mogelijk
Reservoirgesteente - Reservoir injecteerbaarheid - Reservoirgesteente - Kans aardshok tijdens injectie (%)	- Hoog - Zandsteen (event. carbonaten) - Laag
Restgassen in reservoir - H₂S en BTEX in reservoir gasfase (%)	- Laag/Laag

Landschappelijke kenmerken en landgebruik - Landgebruik boven het reservoir - Afstand van kwetsbare objecten naar eventueel lekkagepad uit het reservoir (m)	- Agrarisch - Zo ver mogelijk
---	---

Bron: AMESCO, Algemene Milieu Effecten Studie CO₂-opslag, Royal Haskoning, juli 2007

Bijlage 2a

Rollen en verantwoordelijkheden rond de rijkscoördinatieregeling en het rijksinpassingsplan

Rijkscoördinatieregeling in Wro en energiewetten

De op 1 juli 2008 in werking getreden Wet ruimtelijke ordening (Wro) kent het instrument van de rijkscoördinatieregeling. Deze regeling is bedoeld om bij grote projecten – zoals bijvoorbeeld de aanleg van een gasleiding of de bouw van een elektriciteitscentrale – op een efficiëntere en snellere manier besluiten te kunnen nemen zonder dat dit de rechtsbescherming aantast.

§ 3.3.6
Wro

Per 1 maart 2009 zijn de Mijnbouwwet, de Gaswet en de Elektriciteitswet 1998 gewijzigd opdat de rijkscoördinatieregeling standaard wordt toegepast op de bouw, aanleg en wijziging van verschillende soorten (in die wetten nader omschreven) energie-infrastructuur.

Artikel
141a
Mijnbouw
wet
Artikel 39b
Gaswet
Artikel 9b
en 20a
Elektri-
citeitswet
1998

De rijkscoördinatieregeling bestaat uit twee modules, een projectmodule (ook: planologische module) en een uitvoeringsmodule.

De projectmodule

De projectmodule omvat het ruimtelijk besluit over het betrokken project. Een ruimtelijk besluit is nodig als het voorgenomen project niet in het gemeentelijke bestemmingsplan past. Het ruimtelijke besluit in de projectmodule is een rijksinpassingsplan en een eventueel daaraan voorafgaand rijksprojectbesluit. Het rijksprojectbesluit is een voorlopige wijziging van het bestemmingsplan.

Artikel
3.28 Wro

Het rijksinpassingsplan wordt na vaststelling geacht onderdeel uit te maken van het betreffende bestemmingsplan. In veel gevallen zal direct een rijksinpassingsplan worden gemaakt omdat het maken van een voorafgaand projectbesluit extra tijd kost en niet altijd toegevoegde waarde heeft. Wanneer voor een bepaald project een rijksprojectbesluit en/of een rijksinpassingsplan is vastgesteld, wordt de bevoegdheid van de gemeenteraad en provinciale staten om voor de betrokken gronden een bestemmingsplan respectievelijk inpassingsplan vast te stellen, opgeschort. Als het rijksinpassingsplan een dubbelbestemming betreft, wordt een regeling getroffen zodat de opschorting alleen daarop ziet.

De projectminister – in dit geval de minister van Economische Zaken (EZ) – stelt samen met de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke

Ordering en Milieubeheer (VROM) het rijksprojectbesluit en/of het rijksinpassingsplan vast.

De procedure voor de voorbereiding van een rijksinpassingsplan is vergelijkbaar met die voor de voorbereiding van een bestemmingsplan. Op de totstandkoming van het rijksinpassingsplan is de uniforme openbare procedure van de Algemene wet bestuursrecht (afdeling 3.4) van toepassing.

Anders dan bij een bestemmingsplan (op grond van de gemeentelijke inspraakverordening) voorziet de Wro niet in inspraak op het voorontwerp.

Ter voorbereiding van het rijksinpassingsplan wordt, voor zover dit op grond van het Besluit m.e.r. verplicht dan wel aangewezen is, een milieueffectrapport gemaakt (MER). In sommige gevallen zal sprake zijn van één MER dat zowel dient voor het plan als voor een benodigde (milieu)vergunning. Beide bevoegde gezagen trekken dan samen op.

*Besluit
m.e.r.*

*Artikel
14.4b Wm*

Analoog aan de op gemeentelijk niveau geldende procedure bestaat de mogelijkheid voor de ministers van EZ en VROM om een voorbereidingsbesluit te nemen. In dat besluit wordt bepaald voor welk gebied een rijksinpassingsplan wordt voorbereid. In dat gebied gelden dan beperkingen voor het afgeven van bouw- of aanlegvergunningen. Ook kan in een voorbereidingsbesluit een aanlegvergunningstelsel worden opgenomen om te voorkomen dat het gebied minder geschikt wordt voor het project.

*Artikel
3.28 lid 2
jº. artikel
3.7 Wro*

Uitvoeringsmodule

Het tweede onderdeel van de rijkscoördinatieregeling noemen we de uitvoeringsmodule. Deze houdt kort gezegd in dat de procedures ter voorbereiding van overige voor een project benodigde besluiten worden gecoördineerd door de minister van EZ, waarbij voor alle besluiten gezamenlijk afdeling 3.4 van de Awb wordt toegepast. Ook is sprake van één gebundeld beroepsmoment. Het is mogelijk het rijksinpassingsplan in de coördinatie mee te nemen, maar dat hoeft niet.

*Artikel
3.35 Wro*

*Artikel
3.35 lid 1
onder b
Wro*

De betrokken bestuursorganen, zoals de provincie of de gemeente, blijven zelf bevoegd voor het nemen van de besluiten. De vergunningen worden dan ook gewoon bij hen aangevraagd. Het rijk voert echter de regie over de procedure. Dit betekent dat de minister van EZ bepaalt binnen welke termijn alle (ontwerp) vergunningen gereed moeten zijn en zorgt dat alle besluiten goed op elkaar zijn afgestemd. Ook zorgt het rijk voor de logistiek rondom de terinzagelegging van alle besluiten. EZ wordt hiervoor ondersteund door Bureau Energieprojecten.

Sommige voorbereidingshandelingen blijven een taak van het bevoegd gezag voor een vergunning, zoals het doen van een kennisgeving over de aanvraag van een bouwvergunning en het raadplegen van wettelijk adviseurs.

In het Uitvoeringsbesluit rijkscoördinatieregeling energie-infrastructuurprojecten is een aantal vergunningen aangewezen dat in ieder geval gecoördineerd wordt voorbereid. Het gaat daarbij om de belangrijkste vergunningen zoals de bouwvergunning, milieuvergunning, ontheffing op grond van de Flora en Faunawet, Wvo-vergunning etc. Daarnaast kan de minister van EZ per project bepalen welke vergunningen nog meer gecoördineerd worden.

*Uitvoering
s-besluit
rijkscoördi
na-
tieregeling
energie-
infrastruct
uurproject
en*

Overleg en samenwerking

Bij de toepassing van de rijkscoördinatieregeling voeren EZ en VROM intensief overleg met de andere bevoegde gezagen. Zo vindt formeel en informeel afstemmingsoverleg plaats over het rijksinpassingsplan, op ambtelijk en waar nodig op bestuurlijk niveau.

In het kader van de uitvoeringsmodule wordt ambtelijk overleg georganiseerd ten behoeve van afstemming over zowel de procedure als de inhoud van de betrokken besluiten tussen het rijk, de overige bevoegde gezagen en de initiatiefnemer.

Tijdens alle fasen van het overleg hebben de andere bevoegde gezagen de ruimte aandachtspunten en eigen visies in te brengen.

*Artikel
3.28 lid 1
Wro
Artikel
3.1.1 Bro*

Inspraak en beroep

Door toepassing van de rijkscoördinatieregeling zijn inspraakmomenten meer gebundeld dan bij een normale procedure. Zo kunnen het rijksinpassingsplan en het eventueel daarbij behorende MER en alle overige besluiten gelijktijdig ter inzage worden gelegd, zowel in ontwerp als wanneer zij definitief zijn vastgesteld. Ook het beroep bij de bestuursrechter wordt gebundeld.

Tegen het rijksinpassingsplan staat rechtstreeks beroep open bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Dit geldt ook voor de (overige) gecoördineerd voorbereide besluiten mits tegen een van deze besluiten ook 'normaal gesproken' rechtstreeks beroep bij de Afdeling open staat, zoals een milieuvergunning. Anders staat beroep open bij de gewone bestuursrechter.

Als rijksinpassingsplan en overige besluiten samen worden voorbereid, dan geldt het rechtstreeks beroep dus in elk geval, omdat dit voor het rijksinpassingsplan geldt.

*Artikel 8.2
lid 1 Wro*

[illegible]

Bijlage 2b

Gevolgen Crisis- en herstelwet

In het onderstaande wordt op hoofdlijnen beschreven welke gevolgen de Crisis- en herstelwet (CHW) heeft voor de toepassing van de rijkscoördinatieregeling (rcr) op een CO₂-opslagproject.

Tijdelijke maatregelen (tot 1 januari 2014)

Voor welke projecten geldt het?

De meeste (maar niet alle) tijdelijke maatregelen gelden voor alle projecten waarvoor een rijksinpassingsplan wordt gemaakt.

Wat verandert er?

- 1) Gemeenten en andere overheden kunnen geen beroep instellen tegen het rijksinpassingsplan en andere besluiten van de rijksoverheid die de realisatie van het project betreffen. Dit geldt dus ook als het rijk een vergunningbevoegdheid heeft overgenomen.
- 2) De rechter kan een klein gebrek in het plan 'laten passeren'. Vraag is welke gebreken exact hiervoor in aanmerking komen.
- 3) De rechter kan het rip of een ander besluit alleen vernietigen als de gemaakte 'fout' een schending is van een norm die als doel heeft de klager te beschermen.
- 4) Beroepsprocedures moeten sneller doorlopen worden. De rcr kent echter al een versnelde beroepsregeling dus het effect hiervan zal beperkt zijn.
- 5) Als het rip of een ander besluit vernietigd wordt dan mag het nieuwe besluit op basis van hetzelfde feitenmateriaal worden genomen (tenzij de vernietiging gelegen was in gebrekkig feitenonderzoek).

Permanente veranderingen

- 1) Gelijktijdige voorbereiding van rip en overige besluiten wordt de regel.
- 2) Er is altijd rechtstreeks beroep bij de Afdeling, nooit via de rechtbank.
- 3) Verduidelijkt wordt dat de rcr (ook) van toepassing is in de situatie dat een bestaande centrale (kleiner dan 500 MW) wordt uitgebreid (met minder dan 500 MW) zodat de nieuwe centrale wel een capaciteit heeft van 500 MW of groter.
- 4) Verduidelijkt wordt, dat het horen van de gemeenteraad en provinciale staten tegelijkertijd kan plaatsvinden met het raadplegen van betrokken overheden op grond van artikel 3.1.1 van het Bro, maar dat het niet verplicht is dat tegelijkertijd te doen.
- 5) Een MER dat voor een vergunning is gemaakt hoeft niet ter inzage worden gelegd voordat het plan-MER voor het rip ter inzage wordt gelegd.
- 6) De aanlegvergunningplicht uit het bestemmingsplan vervalt voor het aanleggen van het project waarvoor het rip wordt gemaakt.
- 7) De vergunningplicht voor natuurmonumenten vervalt.
- 8) De transportleiding naar de CO₂-opslaglocatie valt automatisch onder de toepassing van de rcr; er is geen aparte aanwijzing meer nodig.

Vanaf wanneer geldt dit?

Voor zover van belang voor de rcr gelden alle wijzigingen sinds de CHW in werking is getreden, met uitzondering van de beroepsmogelijkheid voor andere overheden t.a.v. besluiten van de rijksoverheid die zijn bekendgemaakt vóór de inwerkingtreding van de CHW.

Adressen

Bedrijf	t.a.v.	Postbus	nr.	Postcode	Woonplaats
Provincie Groningen	College van Gedeputeerde Staten	Postbus		610 9700 AP	GRONINGEN
Provincie Fryslân	College van Gedeputeerde Staten	Postbus		20120 8900 HM	LEEUEWARDEN
Provincie Drenthe	College van Gedeputeerde Staten	Postbus		122 9400 AC	ASSEN
Gemeente Menterwolde	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus		2 9649 ZG	MUNTENDAM
Gemeente Vlagtwedde	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus		14 9550 AA	SELLINGEN
Gemeente Stadskanaal	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus		140 9500 AC	STADSKANAAL
Gemeente Groningen	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus		20001 9700 PB	GRONINGEN
Gemeente Oldambt	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus		175 9670 AD	WINSCHOTEN
Gemeente Marum	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus		2 9363 ZG	MARUM
Gemeente Leek	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus		100 9350 AC	LEEK
Gemeente Veendam	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus		20004 9640 PA	VEENDAM
Gemeente Hoogezand-Sappemeer	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus		75 9600 AB	HOOGEZAND
Gemeente Bellingwedde	College van Burgemeester & Wethouders	Hoofdweg		2 9698 AE	WEDDE
Gemeente Pekela	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus		20000 9665 ZM	OUDE PEKELA
Gemeente Haren	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus		21 9750 AA	HAREN
Gemeente Bedum	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus		38 9780 AA	BEDUM
Gemeente Ten Boer	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus		7 9790 AA	TEN BOER
Gemeente Zuidhorn	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus		3 9800 AA	ZUIDHORN
Gemeente Grootegast	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus		46 9860 AA	GROOTEGAST
Gemeente Loppersum	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus		25 9919 ZG	LOPPERSUM
Gemeente Delfzijl	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus		20000 9930 PA	DELFIJL
Gemeente Appingedam	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus		15 9900 AA	APPINGEDAM
Gemeente Winsum	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus		10 9950 AA	WINSUM
Gemeente De Marne	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus		11 9965 ZG	LEENS
Gemeente Eemsmond	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus		11 9980 AA	UITHUIZEN
Gemeente Slochteren	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus		13 9620 AA	SLOCHTEREN
Gemeente Aa en Hunze	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus		93 9460 AB	GIETEN
Gemeente Assen	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus		30018 9400 RA	ASSEN
Gemeente Borger-Obdoorn	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus		3 7875 ZG	EXLOO
Gemeente Coevorden	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus		2 7740 AA	COEVORDEN
Gemeente De Velden	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus		20 7920 AA	ZUIDWOLDE
Gemeente Emmen	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus		30001 7800 RA	EMMEN
Gemeente Hoogeveen	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus		20000 7900 PA	HOOGVEEN
Gemeente Meppel	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus		501 7940 AM	MEPPEL
Gemeente Midden Drenthe	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus		24 9410 AA	BEILEN

Adressen

Gemeente Noordenveld	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus	109 9300 AC	RODEN
Gemeente Tynaarlo	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus	5 9480 AA	VRIES
Gemeente Westerveld	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus	50 7970 AB	HAVELTE
Gemeente Achtkarspelen	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus	2 9285 ZV	BUITENPOST
Gemeente Ameland	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus	22 9160 AA	HOLLUM
Gemeente Boarnsterhim	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus	40 9000 AA	GROU
Gemeente Bolsward	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus	33 8700 AA	BOLSWARD
Gemeente Dantumadeel	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus	22 9104 ZG	DAMWOUDE
Gemeente Dongeradeel	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus	1 9100 AA	DOKKUM
Gemeente Ferwerderadiel	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus	2 9172 ZS	FERWERT
Gemeente Franekeradeel	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus	58 8800 AB	FRANEKER
Gemeente Gaasterlân-Sleat	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus	30 8560 AA	BALK
Gemeente Harlingen	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus	10000 8860 HA	HARLINGEN
Gemeente Heerenveen	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus	15000 8440 GA	HEERENVEEN
Gemeente Het Bildt	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus	34 9076 ZN	ST. ANNAPAROCHIE
Gemeente Kollumerland c.a.	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus	13 9290 AA	KOLLUM
Gemeente Leeuwarden	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus	21000 8900 JA	LEEUWARDEN
Gemeente Leeuwarderadeel	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus	24 9050 AA	STIENS
Gemeente Lemsterland	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus	2 8530 AA	LEMMER
Gemeente Menaldumadeel	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus	3 9036 ZW	MENALDUM
Gemeente Nijefurd	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus	5 8710 AA	WORKUM
Gemeente Ooststellingwerf	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus	38 8430 AA	OOSTERWOLDE
Gemeente Opsterland	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus	10000 9244 ZP	BEETSTERZWAAG
Gemeente Schiermonnikoog	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus	20 9166 ZP	SCHIERMONNIKOOG
Gemeente Skarsterlân	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus	101 8500 AC	JOURE
Gemeente Smallingerland	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus	10000 9200 HA	DRACHTEN
Gemeente Sneek	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus	10000 8600 HA	SNEEK
Gemeente Terschelling	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus	14 8880 AA	WEST-TERSCHELLING
Gemeente Tytsjerksteradiel	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus	3 9250 AA	BURGUM
Gemeente Vlieland	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus	10 8899 ZN	VLIELAND
Gemeente Weststellingwerf	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus	60 8470 AB	WOLVEGA
Gemeente Wûnseradiel	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus	2 8748 ZL	WITMARSUM
Gemeente Wymbritseradiel	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus	14 8650 AA	IJLST
Gemeente Littenseradiel	College van Burgemeester & Wethouders	Postbus	1 8730 AA	WOMMELS